

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XIV. Idem (a) Rhemensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

nia, *quest.* 6. §. 4. *num.* 43. alii relati à Pa-
 rexa *de edict. instrum.* tom. 1. *resolut.* 3. §. 5. *nu-*
mer. 53. & ita pleno jure, & tanquam ex re-
 galibus incorporate sunt Regiæ Coronæ, ar-
 gumento capituli generalis, juncta Glossâ verbo
Regalia, de elect. lib. 6. docent Belluga in *spe-*
cul. Princip. §. *tractemus, num.* 38. Sesse *decis.* 162.
num. 23. Cabedo *decis.* 63. *Lusit. tom.* 2. *num.* 3.
 Pereyra *de manu Regia,* 1. p. *concord. concord.* 64.
in not. Castillo *ubi supra,* cap. 3. *num.* 30. plu-
 ribus relatis Solorzanus *dicto cap.* 1. *num.* 30.
 facit lex 2. §. 25. *tit.* 2. *lib.* 9. *recopil.* ideo exue-
 runt naturam spiritualium bonorum, & man-
 ferunt prophana, ac temporales. Sotus *de*
justitia lib. 10. *quest.* 4. *artic.* 3. Pater Molina *de*
justitia, disput. 663. *num.* 10. Sesse *dicta de-*
cis. 162. *tom.* 2. *num.* 19. Gratianus *discept.* 238.
num. 19. Cevallos *de cognit. per viam, viol.*
quest. 25. *num.* 21. Salgade *de retent. bul.* p. 1.
 cap. 1. *ex num.* 441. unde sequitur, causas su-
 per ipsis tertiis, seu decimis emergentes, dis-
 ceptandas esse coram giudice seculari, *dicta l.* 2.
 §. 15. *lib.* 1. *tit.* 21. *lib.* 9. *recopil.* Castillo in *l.* 6.
 & 13. *Tauri,* Bobadilla *lib.* 2. *polit. cap.* 18.
num. 213. Giurba *consil.* 80. *num.* 31. Felicianus
 Vega in *cap. qualiter,* *num.* 9. *de judic. sive*
questio sit facti, sive juris, Covar. *practic.*

cap. 35. *num.* 2. Cevallos *dicta quest.* 25. *num.* 23.
 Barbosa in *l. Tulla,* *num.* 42. *ff. solut. matrim.*
 Gutierrez *lib.* 1. *quest.* 14. *num.* 4. Gratianus *su-*
pra, *num.* 58. Sesse 23. Barbosa *tom.* 6.
collect. cap. à nobis *hoc tit.* *num.* 4. Fragofo
de regim. tom. 1. *disput.* 4. *membro* 7. *num.* 361.
 etiamli lis disceptetur inter personas ecclesia-
 sticas. Suarez in *defensione fidei,* lib. 4. *cap.* 14.
 Olibanus *de jure fisci,* cap. 11. & 14. *num.* 70.
 Aneas Robertus *lib.* 2. *rerum judic. cap.* 1. Hiero-
 nymus de Leon *decis.* 3. *num.* 30. Etiamli ter-
 tia penes communitatem resideant, vel per-
 sonam ecclesiasticam, quia non inde amife-
 runt regaliorum naturam: & quoties agitur
 de re donata in Turcip, cognitio spectat ad
 Judices seculares, *l.* 57. *tit.* 6. *partit.* 1. *l.* 6. *ti-*
tul. 1. *lib.* 4. *recopil.* *l.* 10. *tit.* 7. *lib.* 9. probant
 Pereyra *de manu Regia cap.* 37. *num.* 4. Barbosa
in remiss. *lib.* 2. *tit.* 1. §. 15. Antonius Faber in
 suo *codice, titul. de privil. fisci, diffinit.* 2. Solor-
 zanus *de jure Indiarum lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 53. &
cap. 2. *num.* 24.

(c) *Laicus.*] Propter incapacitatem non habet
 jus decimarum, ut dicemus infra in *cap. probi-*
bemus.

(f) *Portione sua.*] Quæ non fuerat decimata,
 aliàs reddecimatio non admitteretur.

CAPUT XIV.

Idem (a) Rhemensis Episcopo.

PARochianos verò tuos ad solvendas decimas (b) Ecclesiis, quibus eas debent, ec-
 clesiasticâ debes severitate compellere, quia cum decimæ non ab homine, sed ab iplo
 (c) Domino sint institutæ, quasi debitum exigi (d) possunt.

NOTÆ.

1. (a) *Rhemensi.*] In prima collectione, *sub hoc*
tit. cap. 14. additur, *pars cap. de Diacono:*
 unde cognoscitur in presenti referri partem textus
 in *cap. de Diacono* 1. *qui clerici vel vovent.* integra
 autem textus litera extat post Concilium Lateran.
pag. 18. *cap.* 12. & *pag.* 26. *cap.* 1. in presenti au-
 tem rescribit Alexander III. Henrico Magno filio
 Philippi Regis Galliar, & Ludovici VII. fratri,
 Rhemensis Archiepiscopo, cui etiam scribit in *cap.*
 2. §. 6. & 7. *de appellat. cap.* 7. *de heretic.* ut refe-
 runt Chenu in *serie Presul. Rhem. num.* 51. Mantiq;
tom. 3. *annal. Cisterc. anno* 1176. *cap.* 4. *num.* 5.

(b) *Ecclesiis.*] Juxta distinctionem personali-
 um, & prædialium, quam illustrabimus infra in *cap.*
cum sint homines.

(c) *Ipsò Domino.*] An ideo debeantur decimæ
 à jure divino, exponemus infra in *cap. in aliquibus,*
 §. *illi.*

2. (d) *Exigi possunt.*] Quam tamen actionem pro-
 ponere debeat Parochus, DD. non constat.
 Conditione ex canone ipsum agere debere, asserit
 C. nitius ad hunc textum, *cap. ultimo;* quia cum
 nulla actio specialis jure canonico detur, re-
 currendum est ad conditionem ex canone, ad
 exemplum conditionis ex lege, *l. unic. ff. de cond.*
ex leg. Sed cum in presenti aliteratur, decimas ut
 debitum exigi posse, certum est, competere actio-

nem personalem, & necessariam non esse condi-
 ctionem ex lege; imò sufficere factum in judicio
 proponere, *ex cap. dilecti, de judic.* Illud etiam ve-
 rum est, & sæpe repetitum, decimas esse onera
 realia ipsorum prædiorum, & ideo in quemcunque
 possessorem transire, *cap. dilecti, cap. de servis, cap.*
pastoralis, cap. nuper, hoc tit. ideoque possessorem
 fundi teneri ad decimas præteritas non solutas à
 suo prædecessore, docuerunt Garcia *de expensis*
cap. 11. *num.* 54. plures relati à Barbosa *dicto* §. 2.
num. 11. quorum sententia suadetur *ex l. Impera-*
tores. ff. de publican. l. 5. §. *finali, ff. de censibus,*
l. penult. & ultima, Cod. sine censu, vel reliquis. ubi
 docetur, tributum ex prædio debitum, ut onus
 reale transire in novum possessorem. Etiam
 notandum est, in causis decimarum non servari
 juris ordinem, sed procedi de plano, & sine stre-
 pitu judiciorum, *Clement. 2. de judic.* intentari
 potest simul judicium petitorium cum possessorio,
cap. 2. & 3. *de causa possess.* & licet in quolibet ju-
 dicio spoliatus ante omnia sit restituendus, *cap. 1.*
de ordin. cognit. cap. literas, cap. ex conquestu, de
restit. spol. tamen spoliatus per parochum è per-
 ceptione decimarum, quas intra ipsius parochiam
 possidebat, non aliter restituitur, quam si
 ostendat privilegium vel alium titulum, cujus vir-
 tute possidebat decimas ipsas: textus disertus in
 cap.

cap. ad decimas, de restit. spol. lib. 6. ibi: Nisi evidenter docuerit. Restitit enim illi ius commune, & favet spoliatori; siquidem præsumit, post divisionem parochiarum ad ipsos parochos tantum pertinere. Covarruvias dicto capite 17. num. 6. Barbosa dicto cap. 28. de offic. Parochi, §. 2. num. 43. quæ doctrina procedit in laico possidente decimas virtute privilegii, & à parochio spoliato: sed si ipse spoliatus sit ab alio laico, & intendat interdictum unde vi, ante omnia est restituendus, juxta juris communis regulas, ut docet Menchaca *resist. reg. cap. 89. num. 5.* Etiam proceditur in his causis appellatione remota, cap. tua, 26. hoc titulo. Salgado de regia protectione, 3. p. cap. 2. num. 63. Quæ sententia probatur ex eo, nam in tributis Imperatori solvendis non admittitur appellatio, l. *abstinendum, l. finali, Cod. quorum appellat.* sed decimæ sunt tributa debita Principi caelesti, cap. decime 66. 16. quest. 1. cap. tua, hoc titulo: igitur finaliter in eis appellationi locus non est. Accedit, nam decimæ assignantur parochis pro alimentis, cap. decimas,

vers. sed rardius, 16. quest. 1. sed in causis alimentorum appellatio non admittitur, ut latè probat Salgado *dist. 3. pag. cap. 1.* Igitur nec in causis decimarum appellatio quoad effectum suspensivum admitti valet. Quæ doctrina procedit in casu textus in dicto cap. tua nos, videlicet cum reus, à quo decimæ petuntur, opponit consuetudinem, vel præscriptionem, & condemnatus est; secus verò si agatur cum persona ecclesiastica, quæ intendit jus habere ad decimas; vel si quæstio sit inter duas Ecclesias æqualiter decimas vindicantes; vel si collector decimarum modum excedat; quia ab excessu potest appellari. Exceptis tamen his casibus proceditur appellatione remota, & Judex ecclesiasticus potest incipere à præcepto de solvendo, ut pluribus relatis probat Salgado ubi supra, num. 73. Nec in eo iudicio ulla admittitur compensatio alterius debiti, ne eo prætextu decimarum solutio differatur, ut post Monetam, Rebuffum, & alios resolvit Hunnius in *Encyclop. dicto tit. de decimis, cap. 9. in fine.*

CAPUT XV.

Idem (a) Ambianensi Episcopo.

AD hæc donationem decimæ, quam Abbas sancti S. de (b) Monstrali cuidam loco concessit per successionem tenendam [quoniam sanctuarium de jure (c) hæreditario possideri non debet] viribus carere decernas, & laicum [nisi decimam ipsam ipsi Ecclesiæ liberè resignaverit] vinculo excommunicationis adstringas.

NOTÆ.

1. (a) **A**mbian.] Ita etiam legitur post Concilium Lateran. p. 50. cap. 28. & in prima collectione, sub hoc tit. cap. 27. ubi additur, *pars cap. quoad Sedem*, ut cognoscatur in præsentem referri secundam partem textus in cap. 2. infra, de frigid. & malef. De Ambian. Ecclesia nonnulla adduxi in cap. 37. de rescript.

(b) *De Monstrali.*] Monasterium hoc sancti Salucii Monstrolensis est prope urbem Monstrolium in Gallia, Ordinis D. Benedicti, ut referunt Mireus in *sua Gallia*, Chopinus de *sacra polit. lib. 1. tit. 4. num. 17.*

(c) *Hæreditario.*] Ut latè probavi in cap. 1. de præb. Commentarium hujus textus dabimus infra in cap. prohibemus.

CAPUT XVI.

Idem (a) Marsilien. Episcopo.

DE terris, quæ Judæi colunt, tuæ prudentiæ respondemus, ut eos ad decimas persolvendas vel possessiones penitus renunciandas, cum omni distinctione compellas, ne fortè occasione illâ Ecclesiæ valeant suo jure fraudari.

NOTÆ.

1. (a) **M**arsilien.] Ita legitur in prima collectione, sub hoc titulo, cap. 28. ubi additur, *pars capituli Quia super his*: unde deducitur, in præsentem referri secundam partem textus in cap. quia super his, de Judæis. De Marsilien. Ecclesia nonnulla notavi in cap. 6. de his quæ vi.

COMMENTARIUM.

2. **C**irca obligationem solvendi decimas à Judæis, vel infidelibus contraria videntur juris testimonia, variæque reperiuntur DD. sententiæ; sed pro vera resolutione, & hujus textus expositione discrimen est constituendum inter decimas personales, & prædiales, personales enim non solvunt, qui baptizati non sunt, cap. ex transmissa, hoc titulo, docent Suarez dicto tract. de decim. cap. 16. m. 4. Fagundez in 5. præcept. Eccles. lib. 2. c. 1. n. 4. Ricciulus

Fff 2 de